

Enligt sändlista

BILDANDE AV *Naturreservatet Övre Sulån*

Objektnummer	2000685
Län	Västernorrland
Kommun	Sundsvall
Socken	Indal/Holm
Fastighet	del av Sodalen 7:1 del av Sodalen 1:26 Sodalen 9:1 Sodalen S:4 Avser mark, Sulsjön tillhör angränsande fastigheter.
Markägare	Privat och Staten genom naturvårdsverket
Förvaltare	Länsstyrelsen
Lägesbeskrivning	Cirka 30 km NV Sundsvall
Mittpunkt	x: 1553022 y: 6943167 (Rikets nät)
Areal [hektar]	333,1
Prod skogsmark [ha]	113,8
Natura 2000	SE0710024
Naturtyper [ha]	Vatten 190,1 Tallskog 27,4 Granskog 26,1 Barrblandskog 27,3 Barrsumpskog 9,5 Lövblandad barrskog 19,1 Triviallövskog 1,3 Lövsumpskog 1,6 Hygge 2 Myr 29,6 Jordbruksmark 0,3

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Detta beslut upphäver tidigare beslut 1999-04-21, diarienummer 231-10684-98 med tillhörande skötselplan. Detta motiveras av en utvidgning av naturreservatet och en revidering av föreskrifter och skötselplan.

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen i enlighet med 7 kap, 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 3 och 22 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken mm (1998:1252), att de föreskrifter samt skötsel- och förvaltningsbestämmelser som framgår av detta beslut skall gälla beträffande naturreservatet.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken gäller från 12 juni 2008 även om de överklagas.

I enlighet med 2 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken mm., ansvarar länsstyrelsen för förvaltningen av reservatet.

Med stöd av 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken mm. beslutar länsstyrelsen att fastställa bifogad skötselplan.

SYFTE

Syftet är att skydda och bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer, närmare bestämt ett biologiskt väl fungerande vattensystem - ett naturvatten. Detta innebär att processer och strukturer såsom ostörd hydrologi med därtill hörande vattenståndsvariationer, förekomst av död ved och vandringsvägar för vattenorganismer liksom fiskfaunan ska bevaras utan antropogen påverkan och få utvecklas fritt efter naturliga processer. Den nationellt sett skyddsvärda flodpärlmusslesbeståndet i ån skall bevaras, liksom övriga organismer typiska för ett naturligt vattendrag, exempelvis öring.

Övre Sulån är en av landets rikaste lokaler för den hotade flodpärlmusslan och utvidgningen av det befintliga reservatet syftar till att säkerställa hela den sträcka av Sulån som hyser det värdefulla musselbeståndet.

Naturvattenmiljön hänger intimt samman med omgivande skogsmiljöer och därför är syftet även att dessa miljöer, såsom sumpskogar och naturskogslika bestånd, ska utvecklas fritt efter naturliga processer. De naturskogsmiljöer i reservatet som är brandpräglade och hyser strukturer, såsom torrakor och äldre träd, som kännetecknar ett naturligt brandpräglat skogsekosystem skall skyddas genom att naturvårdsbränningar genomförs med syftet att vidmakthålla den brandpräglade beståndsstrukturen.

De i området ingående Natura 2000-habitaten (se nedan) ska bevaras i gynnsam bevarandestatus.

Syftet är även att, inom ramen för ovannämnda syfte, ge allmänheten möjlighet till friluftsliv.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 uppföra byggnad (till- eller ombyggnad), mast, antenn eller annan anläggning på såväl mark som i vatten.
- 2 bedriva täkt (även vattentäkt), anordna upplag, borra, spränga, schakta, gräva, muddra, vaska efter guld eller andra mineral, utfylla, tippa eller på annat sätt skada mark eller vattenmiljöer.
- 3 dika, dikesrensa eller dämna. Markavvattning är förbjudet inom Ramsarområdet Sulsjön/Sulån (dvs det gamla reservatsområdet, Sodalen 9:1) enligt MB 11:14.
- 4 anlägga väg, parkeringsplats, bro, stig eller spång.
- 5 anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad.
- 6 avverka, fälla eller skada växande eller döda träd, upparbeta vindfällan eller utföra annan skogsvårdsåtgärd.
- 7 använda eller sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel (inklusive rotenon), gödsel eller mineralämnen.
- 8 inplantera djur (inklusive fisk), växter eller andra organismer.
- 9 anlägga fiskodling eller annan odling av växter eller djur.
- 10 framföra motordrivna fordon annat än på befintlig allmän väg eller i samband med uttransport av skjutna älgar eller björnar, varvid risk för skador på mark, vatten och vegetation ska minimeras. Förbudet omfattar även motorbåt (undantaget elmotordrivna båtar). Snöskoter får dock framföras på Sulsjöns is samt längs markerad skoterled (se skötselkarta).
- 11 upplåta mark för militär övningsverksamhet.
- 12 sprida kalk utan länsstyrelsens tillstånd. Eventuell kalkning skall utföras med medel och metod som minimerar vindavdrift av kalk till skogsmarken.
- 13 utföra fiskevårdande åtgärd såsom iläggning av sten eller grus, borttagning av vandringshinder och liknande.
- 14 bedriva kreatursbete eller föra betesdjur eller hästar närmare än 10 meter från vattendraget.
- 15 riva bäverdammar. Dock kan rivning ske efter tillstånd från länsstyrelsen, om dämningen negativt påverkar väg eller mark utanför reservatet.

B. Föreskrifter om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla intrång enligt 7 kap 6 § miljöbalken.

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

- 1 upphuggning och markering av reservatsgränsen.
- 2 uppsättning av informationstavlor.
- 3 anläggning och underhåll av stigar.
- 4 uppförande och underhåll av rastplatser enligt skötselplan.
- 5 kontrollerade bränningar i naturvårdande syfte enligt skötselplan.
- 6 restaureringsåtgärder i och i anslutning till Övre Sulån i naturvårdande syfte, såsom borttagning av vandringshinder, eliminering/reducering av främmande fiskarter eller stammar (exempelvis bäckröding), iläggning av sten, utestängsling av kreatur, anläggning av bro etc.
- 7 utrivning av bäverdämningar om de bedöms kunna hota musselpopulationen eller värden utanför reservatsområdet.
- 8 undersökningar av mark, vatten, vegetation, fisk- och djurliv samt utmarkeringar av därtill hörande provytor.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar.
- 2 insamla mossor, svampar eller lavar med undantag för plockning av matsvamp för husbehov.
- 3 genom grävning eller på annat sätt skada mark och block eller vattenmiljöer.
- 4 vaska efter guld eller andra ämnen.
- 5 framföra motordrivet fordon annat än på befintlig allmän väg. Förbudet omfattar även motorbåt (undantaget elmotordrivna båtar). Snöskoter får dock framföras på Sulsjöns is samt längs markerad skoterled (se skötselkarta).
- 6 klättra i boträd eller på annat sätt medvetet störa eller skada djurlivet.
- 7 insamla eller föra bort ryggradslösa djur.
- 8 utföra vetenskapliga undersökningar som innebär markering av provytor eller annan åverkan inom reservatet utan länsstyrelsens tillstånd.
- 9 sätta upp skylt, tavla, affisch eller göra inskrift.
- 10 rida eller cykla i terrängen.
- 11 använda området för idrottsarrangemang utan länsstyrelsens tillstånd.

Föreskrifterna skall inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för reservatets skötsel enligt fastställd skötselplan såsom naturvårdsbränningar, naturvårdande restaureringsåtgärder i ån eller stödutsättningar av öring.

Föreskrifterna ska ej heller utgöra hinder för underhåll och åtgärder längs landsvägen (väg 320 Kovland-Holm), såsom breddning, dikesrensning, trumbyte etc. Ej heller utgör föreskrifterna hinder för att underhålla skoterleden genom röjning, breddning, trampning

etc. För all typ av underhåll eller åtgärder skall dock samråd först ske med länsstyrelsen innan åtgärder genomförs.

Undantag för föreskriften A10 gäller ägaren till fastigheten Sodalen 7:1 som har rätt att nyttja den gamla landsvägen som går över Sulån norr om väg 320 för att utföra skogsbruksåtgärder inom de delar av fastigheten som ej ligger inom reservatet. Underhåll av denna väg skall ske i samråd med länsstyrelsen och utföras med största aktsamhet mot vattendraget.

För befintliga, men ännu ej nyttjade, båtplatsservitut kan nya bryggor och båtplatser anläggas efter tillstånd från länsstyrelsen. Observera att reglering enligt befintlig lagstiftning i form av exempelvis strandskydd enligt 7 kap 13-18 §§ miljöbalken fortfarande gäller.

Föreskrifterna under C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte nyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÄLEN FÖR BESLUT

Sammanfattande beskrivning

Den cirka 180 hektar stora Sulsjön är en mycket näringsfattig klarvattensjö som utgör källflöde för den lilla skogsån Sulån. Åns övre lopp är en av de mest värdefulla lokalerna i länet för den hotade arten flodpärlmussla (*Margaritifera margaritifera*). Det höga skyddsvärdet beror främst på storleken på populationen (ca 220 000 musslor) som ger en mycket hög täthet av musslor i ån samt att det finns en stor andel små musslor (< 50 mm). Det senare är ett gott tecken på att musselpopulationen är livskraftig med en fungerande förnyring.

Vid elfiske i Sulån har förutom den för flodpärlmusslans reproduktion så viktiga öringen även bland annat stensimpa, en annan Natura 2000-art, påträffats.

Vid Sulsjöns utlopp i Sulån är omgivande terräng mosaikartad med mindre myrar, tjärnar och skogsbeklädda fastmarksåsar. Storlommen ropar under sommarkvällarna och fiskgjusen häckar i omgivningarna. De till Sulån angränsande skogsmarkerna utgörs i det övre loppet av omkring 100-årig barrblandskog med inslag av äldre tallöverståndare. Bestånden är ogallrade i sen tid och torde ha uppkommit som naturlig förnyring efter dimensionsavverkningar under sent 1800-tal samt efter den brand som övergick åtminstone delar av området för cirka 100 år sedan. Markerna är att betrakta som typiskt brandpräglade. Hällmarker, blockrika partier, en varierad topografi och mindre myrar gör området omväxlande. Bäckarnas dämningar och födosök efter vattendraget utgör en naturlig och högst påtaglig omdaning av de strandnära skogsbestånden. Exempelvis kan tretåig hackspett söka efter insekter i de överdämda och torkande träden.

Utvidgningen av reservatet utgörs av en cirka 800 meter lång sträcka av Sulån i omedelbar anslutning till det befintliga reservatets södra gräns. Sträckan utgör slutet på den sammanhängande delen av Sulåns fina bestånd av flodpärlmussla och numerärt finns här en stor del av åns musslor. Söder om landsvägen rinner ån bitvis djupt nedskuren i terrängen och omges av äldre granskog i branta nipor.

Natura 2000

De delar av naturreservatet som ligger inom det gamla reservatsområdet (Sodalen 9:1) är utpekade att ingå i EU:s nätverk Natura 2000 enligt art- och habitatdirektivet. Inom området finns i direktivet ingående naturtyper, se nedan, samt arterna flodpärlmussla (*Margaritifera margaritifera*), stensimpa (*Cottus gobio*), lo (*Lynx lynx*), storlom (*Gavius arctica*), fiskgjuse (*Pandion haetus*), järpe (*Bonasia bonasia*), tjäder (*Tetrao urogallus*), grönbena (*Tringa glareola*), pärluggla (*Aegolius funereus*), spillkråka (*Dryocopus martius*), tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*) samt orre (*Tetrao tetrix tetrix*). En särskild bevarandeplan finns för Natura 2000-området.

Framtida verksamheter i anslutning till reservatet som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området, kan kräva tillstånd. Detta regleras dock ej av föreskrifterna för reservatet, utan av annan lagstiftning (miljöbalken 7 kap 28 § m fl).

I naturreservatet ingår följande naturtyper enligt art- och habitatdirektivet, areal i ha (*=prioriterad art eller naturtyp):

3160	Dystrofa sjöar och småvatten	3 ha
3210	Naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ	10 ha
7140	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	36 ha
9010	*Västlig taiga	98 ha
91D0	*Skogbevuxen myr	3 ha

Ärendets beredning

De höga naturvärdena längs den aktuella delsträckan av Sulåns övre lopp har varit kända sedan slutet av 1980-talet då hela Selångersåns vattensystem klassades som riksintresse (objektnr 81067) för naturvården. Några år senare inleddes provtagning av bottenfauna liksom artövervakning av det för svenska förhållanden mycket livskraftiga och rika beståndet av flodpärlmussla. År 1999 bildades Övre Sulåns naturreservat på tidigare SCA-ägd mark, dvs nuvarande Sodalen 9:1 samt Sulsjön. För markförvärvet erhöles medfinansiering från EU:s LIFE-fond motsvarande 50 % av kostnaden.

Området som utgör det gamla reservatsområdet föreslogs av länsstyrelsen för det europeiska nätverket för skyddade områden, Natura 2000, år 1996 och godkändes av regeringen samma år. Under 2004/2005 utarbetades en bevarandeplan för Natura 2000-området. Den gamla delen av reservatet har ytterligare internationellt skydd i form av att vara ett utpekade Ramsarområde. Det innebär att området är utpekade som en vattenmiljö av internationell betydelse enligt den globala våtmarkskonventionen Ramsar, en konvention som trädde i kraft redan 1975.

Övre Sulån är utpekade som reservat, riksintresse (som del av Selångersåns vattensystem) samt naturvårdsobjekt i kommunens översiktsplan från 2005. Några motstående intressen finns inte redovisade i planen. Sulsjön och Sulån är även naturvårdsobjekt i länsstyrelsens naturvårdsregister (objektnr 81227).

Området bidrar till uppfyllandet av miljömålen "Levande sjöar och vattendrag" och

"Levande skogar". Området faller också väl in i länsstyrelsen och skogsstyrelsens strategi för områdesskydd på skogsmark från december 2005.

År 1995, innan reservatet Övre Sulån bildades och området kom med i Natura 2000-nätverket samt upptogs som Ramsar-område, kom en ansökan om utplantering av fisk in till länsstyrelsen. Ansökan avslogs på grund av Sulåns höga limniska värden men överklagades till Fiskeriverket av sökanden. Överklagan avslogs med motivet att området är utpekat riksintresse för natuvård samt var i färd att tas upp i Natura 2000-nätverket. År 2002, efter reservatet bildats, kom en ny ansökan om utplantering av fisk in vilken avslogs av länsstyrelsen på likartade grunder som år 1995. Detta avslag överklagades ej av sökanden.

Vintern 1998/99 avverkades skog intill den nu aktuella utvidgningen av reservatet. I januari 2006 inkom ytterligare en avverkningsanmälan på den del av skogen söder om landsvägen som inte avverkats 1998/99. För att säkra denna nedre del av Övre Sulåns musselbestånd påbörjades en utvidgning av det befintliga reservatet. Under våren och sommaren 2006 värderades utvidgningen och förhandlingar startade med berörda markägare. Hösten 2006 träffades avtal om intrångsersättning mellan en av markägarna och staten för en av de fastigheter som berörs av utvidgningen, samtidigt förvärvade staten resterande del av utvidgningen.

Under remissbehandlingen har, i enlighet med Sveriges geologiska undersöknings skrivelse från mars 2005 (01-266/2005), information hämtats från digitalt underlagsmaterial från mineralrättsregistret. Därvid har inga motstående intressen eller andra försvårande omständigheter påträffats.

Svar på remissen inkom från Medelpads ornitologiska förening, Sundsvalls kommun, Vägverket Region Mitt, Skogsstyrelsen Södra Västerbottens distrikt samt Fiskeriverket. Samtliga remissinstanser som svarat tillstyrker reservatsförslaget. Kommunen framförde en önskan om att ytterligare utöka reservatet västerut. Fiskeriverket hade synpunkter på systematiken i föreskrifterna gällande förbud i relation till särskilda tillstånd. Övriga remissinstanser samt samtliga sakägare avstod från att svara.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har tagit hänsyn till de vid remissförfarandet inkomna synpunkterna, genom bearbetning av beslut och skötselplan, samt genom kontakter med sakägare.

Gällande Fiskeriverkets synpunkter på förbud i förhållande till särskilda tillstånd så vill Länsstyrelsen förtydliga att reservatsinstrumentet och miljöbalken används för att säkra ett områdes naturvärden för överskådlig framtid. När det gäller fiskutsättningar är det ur bevarandebiologiskt perspektiv en grundläggande åtgärd att minimera manipulering av antalet organismer, såväl naturligt förekommande som främmande, när syftet är att bevara naturligt fungerande miljöer. Därför är utplantering av fisk eller andra organismer förbjudet.

Under B-föreskrifterna står vilka åtgärder sakägare är förpliktigade att tåla att reservatsförvaltaren utför i området. Det innefattar förutom exempelvis iordningsställande av ett område för det rörliga friluftslivet även biologisk skötsel. Att utföra biotopvårdande

åtgärder för att gynna den biologiska mångfalden i ån är något som är prioriterat för reservatsförvaltningen därför tillåtet för reservatsförvaltningen (B-föreskrifter).

Efter remissbehandlingen har en föreskrift gällande förbud mot fiskodling lagts till för att förtydliga att förbudet mot fiskeutplanteringar omöjliggör dylik verksamhet. Restriktionerna har således inte skärpts efter remissbehandlingen.

Övre Sulån hyser ett av Sveriges mest skyddsvärda bestånd av den sårbara och tillbakaträngda flodpärlmusslan, liksom ett naturligt bestånd av öring. Musselpopulationen är en av de större kända i länet med god föryngring. Utvidgningen berör nedre delen av den föryngrande populationen av flodpärlmussla i ån. De till ån angränsande markerna bör skyddas för att genom skötselåtgärder förbättra vattenkvaliteten och undanröja hot i form av grumling och nedtrampning i vattendraget. Genom reservatsbeslutet säkras musselbeståndet i Övre Sulån på ett mer omfattande sätt.

Den kring ån liggande skogsmarken har även i sig stort biologiskt skyddsvärde i form av brandpräglade tallskogar samt bäverpåverkad granskog med goda biotoper för bland annat hackspettar. Dessa arter klarar sig normalt inte under det skogsbruk som vanligen bedrivs idag. Med ett nytt beslut om reservatsbildning och en ny skötselplan som återinför branden som en naturlig störningsfaktor kan det bli möjligt för livsformer knutna till områden med mer naturlig skogsdynamik såsom brandgynnade arter att överleva i reservatet. Naturvärdena i dessa miljöer är också oförenliga med konventionella skogsbruksmetoder och annan exploatering. Genom naturreservatsbildning undanröjs dessa hot och förutsättningarna för bevarande av naturskogsmiljön, med dess strukturer och därtill hörande arter, förbättras.

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3:e och 4:e kapitlet miljöbalken.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att bevara ovan nämnda naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat, samt att förordna om föreskrifter för området och att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk i delar av området.

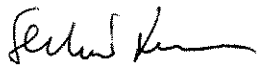
HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill klaga över detta beslut skall skriva till Regeringen, men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, postadress: Länsstyrelsen, Kultur- och naturavdelningen, 871 86 HÄRNÖSAND.

Skrivelsen skall ha kommit in inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet. I skrivelsen skall anges vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer. Om ytterligare upplysningar önskas, kontakta Kristin Lindström, telefon 0611-349258 eller e-post: kristin.lindstrom@y.lst.se

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Sundsvalls Tidning samt Dagbladet. Den dag kungörelsen varit införd i ortstidning anses berörda ha fått del av beslutet.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har även deltagit Sandra Nilsson, länsjurist, Mats Henriksson, länsarkitekt, Ivar Sundvisson, länsfiskekonsulent, Britt-Marie Lindström, sektionschef naturvård samt Eva Carron, avdelningschef Kultur- och Naturavdelningen.

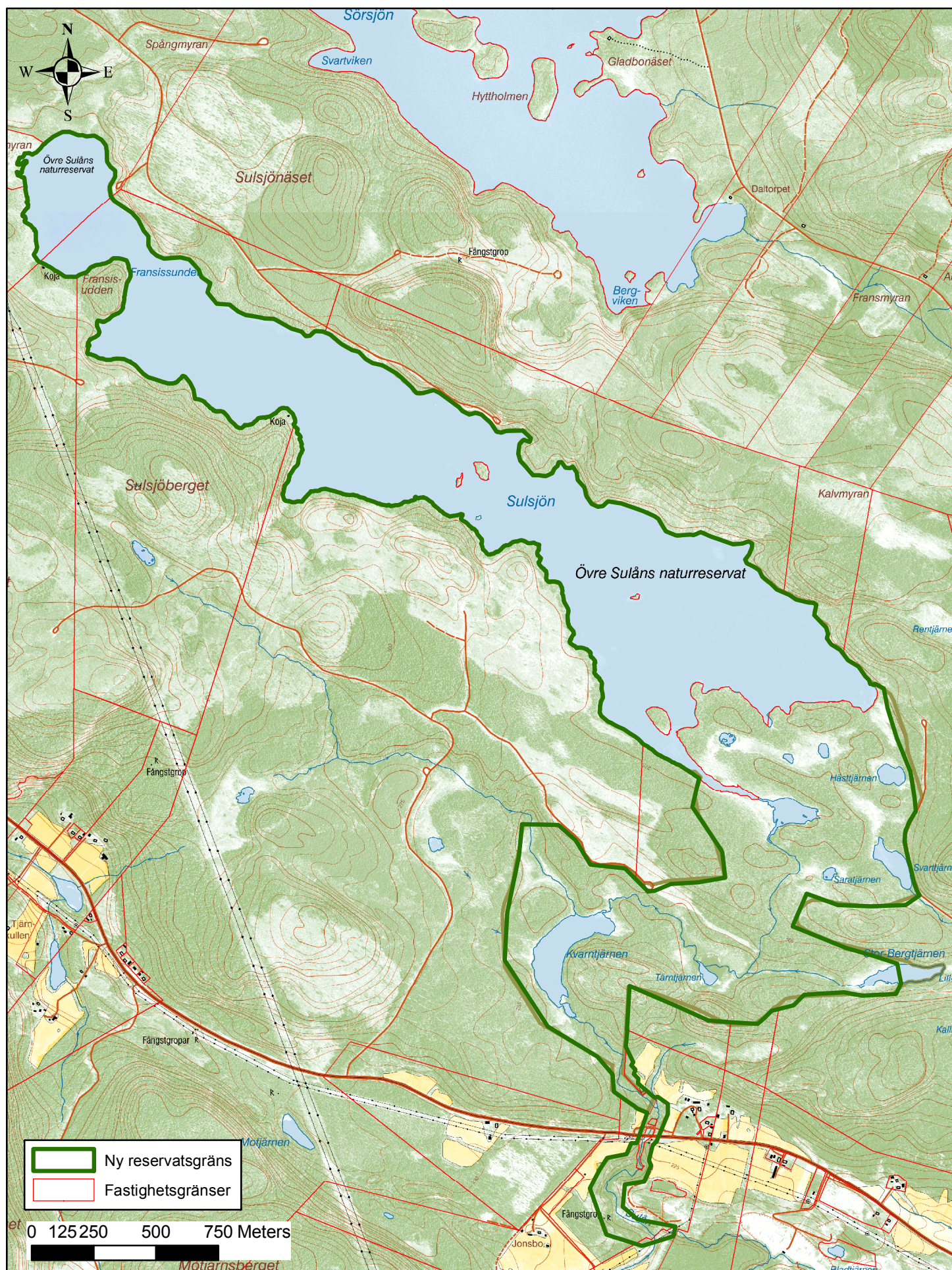
Gerhard Larsson
landshövding

Kristin Lindström
naturvårdshandläggare

Bilagor

- 1 Beslutskarta
- 2 Sändlista
- 3 Skötselplan

Naturreservatet Övre Sulån

Sändlista

Fiskeriverket, Box 423, 401 26 Göteborg
Folke Hjerpe, Sodalen 2450, 860 25 Kovland
Naturvårdsverket, Områdesskyddsenheten, 106 48 Stockholm
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 Stockholm
SCA Skog AB, Huvudkontoret, Skepparplatsen 1, 851 88 Sundsvall
Selångersåns fvo, c/o Mats Högberg, Gårdtjärn 127, 860 25 Kovland
Sture Olsson, Box 12119, 850 12 Sundsvall
Sundsvalls sportfiskeklubb, Muninvägen 8, 857 40 Sundsvall

Kopia för kännedom

Drakbergets Skoterklubb, c/o Kent Norling, Anundgård 205, 860 41 Liden
Lantmäterimyndigheten, 851 85 Sundsvall
Medelpads Ornitologiska förening, Hovrättsbacken 14, 852 37 Sundsvall
Rudolf Forsberg, Sodalen 129 Sjöändan, 860 25 Kovland
Skogsstyrelsen Region Mitt, Köpmantorget 2B, 826 83 Söderhamn
Sundsvalls kommun, Norrmalmsgatan 4, 851 85 Sundsvall
Sundsvalls Naturskyddsförening, Hovrättsbacken 14, 852 37 Sundsvall
Vägverket, Region Mitt, Box 186, 871 24 Härnösand